

SPIRA VERONIKA

Az Eötvös József Szabadelvű Pedagógiai Társaság Nemzeti Alaptanterve és az OM NAT 2003

Ebben a fejezetben a **Nemzeti Alaptanterv** magyar nyelv és irodalom fejezetének két **változata** olvasható, amelyeknek szerzője, illetve szerzőtársa voltam. Az egyiket az **Eötvös József Szabadelvű Pedagógiai Társaság** készítette 2001-2002-ben, a másikat az **Oktatási Minisztérium** tette közzé **NAT 2003** címmel.

Az **Eötvös József Szabadelvű Pedagógiai Társaság**, amelynek alapító tagja voltam, úgy döntött, hogy mivel a FIDESZ-kormány (1998-2002) nem teljesíti törvényi kötelezettségét, és nem végzi el az 1998-ban elfogadott NAT-nak a jogszabályok által előírt **három évenkénti revízióját**, a Társaság, mint civil szervezet, javaslatot tesz a felülvizsgálat egy lehetséges irányára, változatára.

Így készült el **Báthory Zoltánnak**, a '98-as NAT irányítójának kezdeményezésére 2002-ben az **Eötvös-NAT**, amelynek **magyar nyelv és irodalom fejezetét én írtam**. A Társaság által szervezett szakmai vita során többen – külső szakértők – kifogásolták, hogy nem szerepel benne még csak utalás sem konkrét „tananyag”-ra, **egyetlen költő, író neve, egyetlen mű címe sincs** megemlítve benne. Ez persze nem az én légből kapott radikalizmusomnak volt köszönhető, hanem évek tapasztalatainak, amelyet **a nyugat-európai oktatást tanulmányozva** szereztem. Jól emlékeztem arra, hogy mekkora országos felzúdulást keltett, amikor a **Thatcher kormány** reformja idején az alaptanterv a *Bibliát* és *Shakespeare-t* megemlítette mint kötelező tananyagot. Hangos volt a közvélemény attól, **mit képzelsz a politika, hogy szakmai kérdésekbe avatkozik**. A **követelmények megállapítása állami feladat** (követelményeken a készségek, képességek, kompetenciák fejlesztését és a műveltségi területek meghatározását értve), de **az út a célhoz olyan szakmai kérdés, amely az intézmények, munkaközösségek, tanárok, iskolahasználók kompetenciája**.

Hasonlókat tapasztaltam **Hollandiában** is végigolvasva nemcsak az állami, de a nagyobb egyházi közösségek alaptanterveit is. Egyikben sem volt még csak utalás sem konkrét szerzőkre, művekre, csupán a kompetenciák fejlesztésének követelményeire, korosztályokra, évekre, műveltségi területekre lebontva.

Az volt az álláspontom, hogy mivel az Eötvös-társaság civil szervezet, NAT-konceptiójában bátran követheti a meggyőződését.

2002-ben **kormányváltás** történt. Elkezdődött a **NAT elmaradt revíziója**. Létrejött a **NAT-bizottság**, kinevezték a projektigazgatót, a **szerkesztőbizottságot**, felkérték az egyes **szakmai műhelyek** tagjait és vezetőit. **A magyar nyelv és irodalom szakmai műhely egyik vezetője lettem** a Társaság képviselőjeként, a másik **Palkó Gábor**, az ELTE magyar módszertani csoportjának munkatársa. Tagjai valamennyien a középiskolai magyartanítás kiváló képviselői, illetve a módszertan egyetemi oktatói, mint **Arató László, Cserhalmi Zsuzsa, Fenyő D. György, Kugler Nóra, Pála Károly**.

A fejezetünk el is készült, és **ebbe a változatba sem került bele lexikális tudáselemeket felsoroló lista**. Mivel azonban a közoktatásról nagyon különbözően gondolkodó szakértők voltunk, nem volt könnyű konszenzusra jutnunk. Sajnos rajtam és Kugler Nórán kívül mindenki **elitista, akadémiai műveltséget védő álláspontot** képviselt, így kemény vitáink voltak. A szöveg végül nem tükrözte a felfogásomat, mivel azonban sikerült elérnem, hogy **szerezőket és műveket ne említsen a dokumentum**, valamint itt-ott puhítsunk a túlzottan irodalom- és nyelvtudóskodó megfogalmazáson, végül közös nevezőre jutottunk. Ebben része volt *Liskó Ilonának* is, aki egy alkalommal részt vett a munkánkban, és arra hívta fel a tisztelt grémium figyelmét, hogy legalább 16 éves korig vegyük figyelembe, hogy **a közoktatásba beletartoznak a szakiskolák diákjai is. Elitista barátaink őket sem rekeszthetik ki a Nemzeti Alaptantervből**. Bárcsak végig velünk dolgozott volna!

Végül a 243/2003 (XII.17) számú Kormányrendelet mellékleteként napvilágot látott 2004-ben a NAT-revízió. Konceptiójában valóban **korszerű és európai** volt. A **kulcskompetenciák** fejlesztésére tette a hangsúlyt. Nem tantárgyakban, hanem **műveltségi területekben** gondolkodott. **Teret engedett a többszintű döntéseknek**. Lehetővé tette a megadott keretek között a fenntartók (helyi önkormányzatok), az intézmények, a munkaközösségek, a tanárok számára, hogy a maguk kompetenciája körében olyanná alakítsák a helyi oktatást, amely figyelembe veszi a **helyi igényeket, a diákok személyiségállapotát, az iskolahasználók elvárásait, miközben eleget tesznek az állami követelményeknek**.

Szétverése éppen most folyik (a 2007-es NAT-felülvizsgálat eredményeivel együtt, amely már beépítette az **Európai Unió által elfogadott nyolc kulcskompetencia átvezetését** is a hazai szabályozásba¹) a közoktatás jelentős részének államosításával, illetve egyházi kézre adásával, a közoktatási törvény visszafordításával a kora 70-es évek állapotaihoz, a központosított oktatásirányításhoz. **A modernizáció, az európai és a világtendenciákhoz közelítés folyamatának vége**. Megszűnnek a helyi tantervek, helyettük kötelezően választható központi kerettantervek kora tér vissza, maximum 10%-nyi eltérés lehetőségével. Visszatérünk ... hova is? Már Ázsiát sem mondhatunk Adyval, sőt már Balkánt sem.

Spira Veronika
2012. január

---

¹ *Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 on Key Competences for Lifelong Learning (2006/962/EC)*

**AZ EÖTVÖS-NAT
címlapja és tartalomjegyzéke**

Hon- és népismeret
Kapcsolódás Európához és a nagyvilághoz
Környezeti nevelés
Információs és kommunikációs kultúra
Testi és lelki egészség
Tanulás
Pályaorientáció

NAT – 2002
Vitaanyag

Magyar nyelv és irodalom
Élő idegen nyelv
Matematika
Ember és társadalom
Ember és természet
Földünk és környezetünk
Művészetek
Informatika
Életviteli és gyakorlati ismeretek
Testnevelés és sport

Eötvös József Szabadelvű Pedagógiai Társaság
Budapest, 2002. szeptember

Báthory Zoltán, mindkét NAT spiritus rectora

Szerkesztették
Báthory Zoltán, Perjés István, Vass Vilmos

Lektorálta
Ballér Endre

Készült a Soros Alapítvány támogatásával

Tartalom

Bevezető	5
A műveltségi területek közös követelményei (keresztlantervek)	11
Műveltségi területek	
Magyar nyelv és irodalom – Kissné Spira Veronika	17
Élő idegen nyelv – Árva Valéria	27
Matematika – Szendrei Julianna	33
Ember és társadalom – Knausz Imre	47
Ember és természet – Nahalka István	59
Földünk és környezetünk – Rozsáli Oszkár	75
Művészetek – Bodóczy István	79
Informatika – Böczén Csaba	91
Életvitel és gyakorlati ismeretek – Gaul Emil	97
Testnevelés és sport – Parti Zoltán	105

AZ OM-NAT CÍMLAPJA, KÉSZÍTŐI, SZAKMAI MŰHELYEI

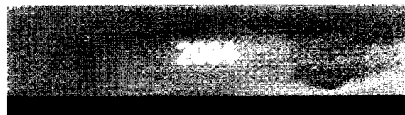

**NEMZETI
ALAPTANTERV**

2003

OM
Oktatási
Minisztérium

A NAT 2003 KÉSZÍTŐI

PROJEKTIGAZGATÓ

Vass Vilmos

NAT-BIZOTTSÁG

Báthory Zoltán

Frank Gábor

Horn György

Hunyady György

Katanics Sándor

Könczöl Tamás

Lehmann László

Nádor Rudolfné

Szira Judit

Vass Vilmos

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG

Ballér Endre

Kerber Zoltán

Knausz Imre

Perjés István

OLVASÓSZERKESZTŐ

Budai Ágnes

SZAKMAI MŰHELYEK

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

Kissné Spira Veronika
Palkó Gábor
Arató László
Cserhalmi Zsuzsa
Fenyő D. György
Kugler Nóra
Pála Károly

FÖLDÜNK-KÖRNYEZETÜNK

Makádi Mariann
Rozsáli Oszkár
Berkó Judit
Jáki Katalin
Jónás Ilona
Útóné Visi Judit
Vaskor Gabriella

ÉLŐ IDEGEN NYELV

Fazekas Márta
Kapitánffy Johanna
Nikolov Marianne
Nyirő Zsuzsa

MŰVÉSZETEK

Bodóczy István
Uray Péter
Gabnai Katalin
Hartai László
Rápli Györgyi
Szalay József

MATEMATIKA

Szendrei Júlia
Somfai Zsuzsa
Bánky Judit
C. Neményi Eszter
Lajos Józsefné
Pálmay Lóránt
Pálfalvy Józsefné

INFORMATIKA

Bóczén Csaba
Könczöl Tamás
Zsakó László
Dán Krisztina
Horváth Attila
Kovács László
Nagy György
Szalay Sándor
Varga Zsuzsa

EMBER ÉS TÁRSADALOM

Knausz Imre
Rózsavölgyi Gábor
Benda Gyula
Bihari Péter
Foki Tamás
Miklósi László

ÉLETVITEL ÉS GYAKORLATI ISMERETEK

Gaul Emil
Petrovics Nándor
Jeager Péter
Kerékgyártó László
Kiss Sándor
Kővári Istvánné
Pintér Györgyike

EMBER A TERMÉSZETBEN

Horányi Gábor
Nahalka István
Kovácsné Csányi Csilla
Rajkovits Zsuzsanna
Róka András
Veres Gábor
Zolnay Ildikó

TESTNEVELÉS ÉS SPORT

Parti Zoltán
Dubecz József
Demeter Antal
Glatz János
Pignitzkyné Lugos Ilona
Reigl Mariann
Varga András